

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2025-06-23 Nr. TP-6

Vilnius

Posėdis įvyko 2025 m. birželio 10 d. e. ryšio priemonėmis pusiau nuotoliniu būdu.

Posėdžio pradžia 13 val., posėdžio pabaiga 15 val.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Laura Stankevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKG nariai – doc. Dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobelenė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Angelė Kavaliauskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, dr. Loreta Sungailienė, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Skaidrė Urbonienė, Jonas Vaiškūnas, dr. Žilvytis Šaknys; EKG specialistai – dr. Jolita Eidikonienė, Valia Skrodenienė, Valdas Voveris, Asta Žernienė, Vilma Žukauskienė, Sigita Gailiuvienė, Jūratė Pancero, Laura Stankevičienė. Posėdžio svečiai – Audronė Daraškevičienė, Istorijų namų edukatorė; Stanislav Bajurin, Lietuvos etnosporto komiteto vadovas.

Posėdžio kvorumas yra. Posėdžio įrašas pridedamas.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl siūlymų paskelbti atmintiniais metais 2027-uosius – Knygnešystės, 2028-uosius – Tautinių žaidimų, 2029-uosius – Sutartinių.
2. Dėl Lietuvių liaudies dainų metų priemonės „Lietuvių liaudies dainų, kurias turi mokėti visa Lietuva, rinkimai“ įgyvendinimo plano.
3. Dėl atmintinų Kanklių metų 2026 metais įgyvendinimo plano sudarymo.
4. Dėl EKG 25-mečio renginio scenarijaus ir EKG veiklos sklaidos.
5. Dėl regioninių tarybų pirmininkų ir pavaduotojų patvirtinimo.
6. Dėl etnografinių regionų pristatymų EKG svetainėje tobulinimo.
7. Kiti klausimai.

Darbotvarkei pritarta bendru Tarybos narių sutarimu.

1. SVARSTYTA. Siūlymai paskelbti atmintiniais metais 2027-uosius – Knygnešystės, 2028-uosius – Tautinių žaidimų, 2029-uosius – Sutartinių.

D. Urbanavičienė informavo, kad Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) pirmininkė patikino sutinkanti kartu su Taryba siūlyti 2027-uosius metus paskelbti Knygnešystės metais, nes pirmoji visuomeninė knygnešių organizacija buvo įkurta 1867 m. VLKK sutinka kartu derinti raštą ir siųsti Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetui, Laisvės kovų ir istorinės atminties komisijai.

V. Jocys pasiūlė rengiant raštą rimtai pagrįsti pasirinktas atmintinų metų datas.

N. Balčiūnienė priminė, kad šiuo klausimu dėl bendradarbiavimo galima kreiptis į Lietuvos knygnešių draugijos steigėją ir vadovę Ireną Kubilienę.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad 2028 metai tinkami skelbti atmintiniais Tautinių žaidimų metais, nes tuo metu bus vieno žymiausių tautinių žaidimų propaguotojo Karolio Dineikos 120 metų jubiliejus.

Lietuvos etnosporto komiteto (toliau – LEK) prezidentas Stanislav Bajurin pristatė LEK veiklas, kaip mėgina gerinti tradicinių žaidimų padėtį ir populiarinti tradicinius žaidimus: lietuvišką ritinį (ripką), ristynes, lazdos traukynes ir kt., įtraukti etnosportą į bendrąją fizinio ugdymo programą.

D. Urbanavičienė papildė, kad įvardijant planuojamus Tautinių žaidimų metus žaidimų sąvoka turėtų būti interpretuojama plačiai – įtraukiant ne tik sportinius, bet ir dainuojamuosius, dialoginius, stalo ir kitus žaidimus, kurie aktualūs vaikams, senjorams ir įvairioms visuomenės grupėms.

Ž. Šaknys prisiminė Juozo Kudirkos knygą „Lietuvių sportiniai žaidimai“, kuri labai vertinga, ją reikėtų skleisti.

D. Urbanavičienė sutiko, kad knyga labai vertinga, ji laisvai prieinama internete (Lietuvos nacionalinio kultūros centro svetainėje). Knygoje gausu įvairių žaidimų, skirtingų žaidimo variantų, iš kurių atrinkus labiausiai tinkamus, būtų gerai išleisti patrauklų leidinį, kad būtų galima labiau tradicinius žaidimus populiarinti ir integruoti į mokyklas, bendrąją fizinio ugdymo programą.

D. Urbanavičienės nuomone, 2029 metus galima siūlyti paskelbti Sutartinių metais atskiru Seimo nutarimu, siejant su pirmuoju sutartinių paminėjimu prieš 200 metų.

A. Kavaliauskienė pabrėžė poreikį garsinti šią vertybę jau dabar, nelaukiant atmintinų metų paskelbimo, taip pat skatinti viešinimą.

V. Griškevičienė pasiūlė idėją minėti ir Vėtrungių metus, nes 2029 m. sueina 185 metai nuo nustatyto reikalavimo jas kurti ir naudoti laivuose.

D. Urbanavičienė pažymėjo, kad šios sukaktys atitinka Seimo taikomus kriterijus dėl jubiliejinių datų, kurios turi būti ne mažiau kaip 100 metų. Pasiūlyta įtraukti ir savivaldybes bei Lietuvos savivaldybių asociaciją, kad būtų užtikrinta platesnė EKGt siūlomų atmintinų metų sklaida.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Nijolė Balčiūnienė, Stanislav Bajurin, Žilvytis Šaknys, Angelė Kavaliauskienė.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Teikti kartu su Valstybine lietuvių kalbos komisija siūlymą Seimui paskelbti 2027-uosius metus atmintiniais Knygnešystės metais, susiejant juos su pirmosios knygnešių organizacijos įkūrimo 160 metų jubiliejumi. 2. Inicijuoti atmintinus Tautinių žaidimų metus 2028-aisiais metais, susiejant juos su žymaus tautinių žaidimų puoselėtojo Karolio Dineikos 120 metų jubiliejumi. 3. Teikti siūlymą atskiru Seimo nutarimu 2029-uosius paskelbti Sutartinių metais, susiejant juos su pirmuoju sutartinių paminėjimu prieš 200 metų. 4. Parengti siūlymą dėl atmintinų Vėtrungių metų paskelbimo 2029 metais, susiejant juos su vėtrungių naudojimo pradžia 1844 m. (prieš 185 metus).

2. SVARSTYTA. Lietuvių liaudies dainų metų priemonės „Lietuvių liaudies dainų, kurias turi mokėti visa Lietuva, rinkimai“ įgyvendinimo planas.

D. Urbanavičienė pristatė idėją inicijuoti rinkimus lietuvių liaudies dainų, kurios būtų atpažįstamos kaip kiekvieno regiono populiariausios dainos, rinkimus. Akcentuota būtinybė grąžinti dainas į visuomenės gyvenimą: mokyklas, bendruomenes. Dainas galima būtų rinkti tiek pagal atskirus regionus, tiek pagal žanrus: vaišių, meilės, partizanų dainos ir kt. Vėliau galima plačiai skleisti jau įdainuotas atrinktas dainas arba pasitelkti kolektyvus, kurie tas dainas įdainuotų.

V. Jocys prisiminė EKGt 20-mečio renginį, kuriame regionai siūlė po vieną populiarią dainą, kuri būtų žinoma visiems.

D. Urbanavičienė papildė, kad atskirų regionų dainų galėtų būti ir daugiau, nebūtinai po vieną.

V. Griškevičienė pabrėžė, kad atrinktos dainos turėtų būti priimtinos jaunimui – tokios, kurios skambėtų natūraliai. Taip pat akcentavo įrašų kokybę ir pasiūlė profesionaliai įdainuoti pasirinktas dainas.

N. Balčiūnienė išreiškė tvirtą nuomonę, kad pirmenybė turi būti teikiama autentiškam folklorui, ne modernizuotoms versijoms.

O. Drobelenė pritarė, kad svarbiausias akcentas turėtų būti autentiškos dainos ir atpažįstamas etnografinis regionas.

Sutarta, kad pradžioje bus sudaryta darbo grupė, kuri suformuos atrankos principus ir pateiks dainų sąrašą, o vėliau dainų rinkimo procesas bus plečiamas įtraukiant regionines tarybas bei folkloro ansamblių vadovus.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Vilma Griškevičienė, Nijolė Balčiūnienė, Ona Drobelenė.

NUTARTA (bendru sutarimu). Sudaryti darbo grupę dėl atrankos lietuvių liaudies dainų, kurias turėtų mokėti visa Lietuva, įtraukiant į darbo grupės pirminę sudėtį doc. dr. Rimantą Astrauską, Sandra Daugirdienę, Oną Drobelenę, Virginijų Joci, Angelę Kavaliauskienę, Vaidą Kasparavičienę, prof. dr. Lina Petrošienę, dr. Loretą Sungailienę, doc. dr. Dalią Urbanavičienę, taip pat regioninių tarybų atstovus.

3. SVARSTYTA. Atmintinų Kanklių metų 2026 metais įgyvendinimo plano sudarymas.

D. Urbanavičienė informavo, kad Aukštaitijos regioninė taryba jau pradėjo aktyvias diskusijas dėl siūlymų Kanklių metų įgyvendinimo planui (toliau – Planas) ir netgi ėmėsi tam tikrų iniciatyvų, todėl reikia kuo greičiau paskelbti kvietimą institucijoms ir organizacijoms teikti siūlymus Planui pagal pateiktą jo formą. Kvietimą planuojama adresuoti savivaldybėms, Kultūros ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoms, LRT, etnocentrums, kultūros centrums, Lietuvos muzikos ir teatro akademijai, meno mokykloms bei nevyriausybinėms organizacijoms. Loreta Sungailienė pridūrė, kad patikslins kanklių tradicijos puoselėtojų adresatų sąrašą.

Tarybos nariai patikino, kad Plano forma, parengta remiantis atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų plano buvusia forma, tinkama ir suprantama, taip pat aišku, ką reiškia formoje esanti dalis „Visuomenės įtraukimas į santalkos veiklas“.

V. Jocys išreiškė abejonę, ar nekils takoskyros tarp akademinių ir tradicinių kanklių, nes dėl to vyksta diskusijos.

L. Sungailienė atkreipė dėmesį į kvietimo turinio svarbą – jame būtina aiškiai apibrėžti požiūrį į tradicines ir stilizuotas kankles. Pasak jos, tai ypač aktualu atsižvelgiant į tai, kaip yra įvardyta kanklių ir kankliavimo tradicija Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvade. Ji pasiūlė derinti kvietimo tekstą su tuo, siekiant užtikrinti nuoseklumą ir vertybinį vientisumą.

Posėdžio metu pasisakyta ir apie būtinybę įtraukti kuo daugiau regioninių iniciatyvų, kad Kanklių metų minėjimas būtų įgyvendinamas visos Lietuvos mastu, apimant tiek edukacines, tiek koncertines, kūrybines ar bendruomenines veiklas. R. Astrauskas papildė, kad plane reiktų nepamiršti tarptautiškumo svarbos.

Buvo akcentuota, kad kvietime reikėtų nurodyti prašymą iki liepos 7 d. pateikti Planui siūlomas veiklas.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Loreta Sungailienė, Virginijus Jocys, Rimantas Astrauskas.

NUTARTA: 1. Pritarti pasiūlytai Kanklių metų įgyvendinimo plano formai. 2. Patobulinti EKGK kvietimą įtraukti į Kanklių metų įgyvendinimo planą nuostatomis dėl požiūrio į tradicines ir stilizuotas kankles, atsižvelgiant į kanklių ir kankliavimo tradicijos apibrėžtį Nematerialaus

kultūros paveldo vertybių sąvade (derinti su L. Sungailiene). 3. Išsiųsti EKGt kvietimą pateikti siūlomas priemones Planui iki liepos 7 d., adresuojant kvietimą savivaldybėms, ŠMSM, KM, LRT, etnocentrums ir kultūros centrams, Lietuvos muzikos ir teatro akademijai, meno mokykloms, nevyriausybinėms organizacijoms ir kitiems šios NKP vertybės puoselėtojams (tikslinti adresatų sąrašą su L. Sungailiene).

4. SVARSTYTA. EKGt 25-mečio renginio scenarijus ir EKGt veiklos sklaida.

D. Urbanavičienė informavo, kad šventinis EKGt 25-mečio renginys vyks Rumšiškėse, Aristavėlės dvare rugsėjo 17 d. Ji pasiūlė apgalvojant renginio scenarijų remtis 20-mečio šventės patirtimi: tai būtų šventė pabrėžiant, kuo Taryba buvo svarbi, ką nuveikė per tuos metus. Pranešimą perskaitytų D. Urbanavičienė, taip pat trumpai regioninių tarybų pirmininkai. Tarp pranešimų turėtų būti dalyvių iš etnografinių regionų meninė programa, po to – vaišės, dainos, pabendravimas. Aprangos kodas – tautiniai arba archeologiniai drabužiai pagal galimybę. Ji sakė, kad regioninės tarybos jau aptarė arba artimiausiu metu aptars, kuo gali prisidėti prie renginio, kokius folkloro atlikėjus pasikvies į renginį. Kviesti reikėtų buvusius pirmininkus, Seimo narius, savivaldybių merus.

V. Griškevičienė sakė perskaičiusi Audronės Daraškevičienės tyrimą apie EKGt veiklą per 25 metus ir pasigedo jame išvadų, kokios problemos opiausios, su kuriomis dar reikia dirbti. Ji pasiūlė apžvalgas pagal atskiras temas daryti per vizualizaciją, kad neprailgtų ir būtų įdomu.

L. Sungailienė dėl veiklos pristatymo visuomenei pasiūlė rengti trumpus vaizdo įrašus atskiromis temomis ir skelbti socialiniuose tinkluose. Tai galėtų būti trumpi pasikalbėjimai, interviu su Tarybos nariais, įvairių organizacijų atstovais, kurie galėtų pasidžiaugti kartu su Taryba nuveiktais darbais.

A. Kavaliauskienė pasiūlė išrinkti savivaldybes, kurios labiausiai prisideda prie etninės kultūros puoselėjimo ir jas pagarsinti, paminėti, gal net kokį nors simbolinį ženklą įteikti, padėkoti už bendradarbiavimą.

A. Daraškevičienė pritarė idėjai padaryti trumpus interviu ir viešinti juos socialiniuose tinkluose. Ji sakė, kad tokiu būdu vyksta Lietuvos nacionalinio muziejaus 170 m. jubiliejaus viešinimas.

D. Urbanavičienė tam pritarė, bet sakė, kad reikėtų viešinti ir atskirais pranešimais apie EKGt veiklą tam tikrose srityse, taip pat reiks viešinti ir visą A. Daraškevičienės parengtą Tarybos veiklos apžvalgą, prie kurios tobulinimo ir papildymo ji taip pat prisidės. Smulkiau renginio scenarijaus ir sklaidos klausimai bus aptarti per Tarybos administracijos pasitarimą. Ji pabrėžė, kad svarbu šį renginį panaudoti tam, kad plačiajai visuomenei parodytume Tarybos nuveiktus darbus.

D. Urbanavičienė iškėlė kitą svarbų klausimą – ką kviešti į renginį. Būtinai reikėtų pakviesti buvusius EKGt ir regioninių tarybų pirmininkus. Iš Tarybos narių buvo gauti tokie pasiūlymai: kviešti Seimo narius (Kultūros, Švietimo ir mokslo komitetų, Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos ir kt.), ministrus (kultūros, švietimo, mokslo ir sporto), Prezidentą, jo patarėjus, Premjero patarėją kultūros klausimais Editą Utarienę, buvusius Seimo narius, su kuriais daug bendradarbiauta (pvz., Stasį Tumėną ir Robertą Šarknicką).

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Ona Drobėlienė, Vilma Griškevičienė, Loreta Sungailienė, Angelė Kavaliauskienė, Audronė Daraškevičienė.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Pritarti šventinio renginio scenarijaus idėjai ir struktūrai: oficialioje dalyje – svečių sveikinimai, Tarybos pirmininkės pranešimas ir regioninių tarybų pirmininkų pasisakymai apie svarbiausias veiklas ir iššūkius, papildant regionų meniniais pasirodymais, padėkų įteikimu aktyviai bendradarbiavusioms savivaldybėms; antroje neoficialioje dalyje – vaišės, pasidainavimai ir pan. 2. Parengti Tarybos kvietimą į EKGt 25-mečio renginį ir išsiųsti renginio dalyviams, buvusiems EKGt pirmininkams ir kitiems kviestiniams svečiams pagal sąrašą. 3. Sukurti ir viešinti trumpus EKGt veiklos pristatymus pagal atskiras temas apie esminius pasiekimus, taip pat vaizdo reportažus pakalbinant su EKGt veikla susijusius asmenis. 4. Papildyti parengtą EKGt 25-erių metų veiklos apžvalgą.

5. SVARSTYTA. Regioninių tarybų pirmininkų ir pavaduotojų patvirtinimas.

D. Urbanavičienė informavo, kad regioninės tarybos jau yra išsirinkusios savo pirmininkų ir pavaduotojų kandidatūras, kurias Taryba turėtų patvirtinti. Ji pristatė išrinktus regioninių tarybų pirmininkus ir jų pavaduotojus bei pristatė siūlomus Aukštaitijos ir Mažosios Lietuvos regioninių tarybų sudėties pakeitimus.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Ona Drobėlienė, Vilma Griškevičienė, Jonas Vaiškūnas.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Patvirtinti Aukštaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos pirmininke Mildą Petkevičienę-Dečkuvienę, pavaduotojais – Renatą Budrienę, Almą Pustovaitienę, Kęstutį Stadalnyką, Joną Vaiškūną, Laimutį Vasilevičių. 2. Patvirtinti Dzūkijos (Dainavos) regioninės etninės kultūros globos tarybos pirmininku Marių Galinį, pavaduotojomis – Oną Drobėlienę, Aušrą Plytninkaitę, Neringą Rasiulienę. 3. Patvirtinti Mažosios Lietuvos regioninės etninės kultūros globos tarybos pirmininke Astą Grušelionienę, pavaduotoja – Kristiną Blockytę-Naujokę. 4. Patvirtinti Suvalkijos (Sūduvos) regioninės etninės kultūros globos tarybos pirmininku Andrių Milinkevičių, pavaduotojomis – Eglę Alenskaitę, Anastaziją Sidarienę, Ireną Urbanavičienę. 5. Patvirtinti Žemaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos pirmininku Virginijų Jocių, pavaduotojais – Aldoną Kuprelytę, Juozą Pabrėžą, Rūtą Vildžiūnienę. 6. Patvirtinti

Aukštaitijos etninės kultūros globos tarybos narių sąrašo pakeitimus: Tomą Tuskenį (Lietuvos muziejų asociacija) – vietoj Jovitos Nalevaikienės. 7. Patvirtinti Mažosios Lietuvos regioninės etninės kultūros globos tarybos narių sąrašo pakeitimus: Kristiną Štaupaitę (Klaipėdos miesto savivaldybė) – vietoj Pauliaus Ignatavičiaus.

6. SVARSTYTA. Etnografinių regionų pristatymų EKGt svetainėje tobulinimas.

D. Urbanavičienės teigimu, yra poreikis papildyti informaciją apie etnografinius regionus EKGt puslapyje, kuriame daug kas ieško medžiagos apie etnografinius regionus (pvz., ruošdamiesi etninės kultūros olimpiadai). Mažosios Lietuvos regioninė taryba jau pateikė savo medžiagą, siūlydama naujus skirsnius („Regiono praeitis“, „Tradiciniai verslai ir amatai“ ir kt.). Reikėtų aptarti, kokius punktus toje medžiagoje išskirti, kiek gilintis į įvairias sritis.

L. Sungailienė siūlė atkreipti dėmesį į gyvąją tradiciją, į tai, kas puoselėjama iki šiol (kas įtraukta į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą). Pateikti medžiagą reikėtų įvairiais pjūviais, parodant kiekvieno regiono savitus bruožus: muzikinis folkloras, vaidybinis, žodinis folkloras, architektūra, kraštovaizdis, kalendoriniai papročiai, verslai, tarmės.

D. Urbanavičienė pasiūlė medžiagos apie etnografinius regionus pateikimo ir papildymo klausimus detalai aptarti su Etnografinių regionų darbo grupe.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Loreta Sungailienė, Nijolė Balčiūnienė.

NUTARTA (bendru sutarimu). Aptarti su Etnografinių regionų darbo grupe, kokia informacija papildyti etnografinių regionų pristatymus EKGt svetainėje.

7. SVARSTYTA. Kiti klausimai. Kultūros puoselėjimas savivaldybėse ir kultūros įtraukimas į regioninę politiką.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Loreta Sungailienė, Nijolė Balčiūnienė.

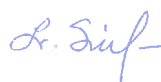
NUTARTA. Įpareigoti Dalią Urbanavičienę pateikti siūlymus dėl kultūros puoselėjimo savivaldybėse ir kultūros įtraukimo į regioninę politiką bendrame Kultūros komiteto ir Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto posėdyje, vyksiančiame birželio 11 d.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Laura Stankevičienė